

Zalecenia postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w nowotworach złośliwych 2013 rok

Tom II

Praca zbiorowa

Redakcja:

Maciej Krzakowski, Krzysztof Warzocha

Współpraca redakcyjna:

Rafał Dziadziuszko, Jacek Fijuth, Krzysztof Herman,
Jerzy Jarosz, Michał Jarząb, Jacek Jassem, Andrzej Kawecki,
Jan Kornafel, Jerzy R. Kowalczyk, Krzysztof Krzemieniecki,
Ewa Lech-Marańda, Krzysztof Lewandowski,
Maria Litwiniuk, Tomasz Mazurkiewicz, Radosław Mądry,
Małgorzata Misiak, Sergiusz Nawrocki, Wojciech Polkowski,
Piotr Potemski, Monika Prochorec-Sobieszek, Maryna Rubach,
Piotr Rutkowski, Andrzej Stelmach, Piotr J. Wysocki

Gdańsk 2013

Redaktor prowadzący: Izabela Siemaszko

© VM Media sp. z o.o. VM Group sp.k.
ul. Świętokrzyska 73, 80–180 Gdańsk
tel.: (58) 320 94 94, faks: (58) 320 94 60
e-mail: viamedica@viamedica.pl
www.viamedica.pl

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żaden fragment poniższej publikacji nie może być kopiowany, przechowywany w jakimkolwiek układzie pamięci i transmitowany elektronicznie, mechanicznie, za pomocą fotokopii, nagrań lub w jakikolwiek inny sposób, bez wcześniejszej pisemnej zgody wydawcy.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjno-edukacyjny i jest przeznaczona wyłącznie dla lekarzy. Jakkolwiek dołożono wszelkich starań, aby informacje zawarte w niniejszej publikacji, szczególnie na temat dawkowania leków, zostały podane właściwie, to jednak ostateczne decyzje dotyczące ich stosowania spoczywają na lekarzu. Celem niniejszej publikacji nie jest zastąpienie postępowania lekarskiego w zakresie diagnozy ani terapii. Odpowiedzialność autorów jest właściwa dla tej formy publikacji i nie jest tożsama z odpowiedzialnością wynikającą z indywidualnej porady lekarskiej.

W zakresie informacji o lekach wydawnictwo dołożyło wszelkich starań dotyczących rzetelności publikacji i aktualności informacji w zakresie asortymentu, jak i informacji o lekach oraz o cenach leków. Jedyną prawnie obowiązującą informacją w tym zakresie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są jednak obowiązujące akty prawne, a w zakresie informacji handlowej — oferty cenowe aptek. W zakresie informacji o lekach jedyną prawnie obowiązującą informacją o leku jest aktualna charakterystyka produktu leczniczego (ChPL) oraz ulotka producenta.

Zarówno autorzy, konsultanci, jak i wydawcy niniejszej publikacji nie ponoszą odpowiedzialności za ewentualne błędy lub szkody związane ze stosowaniem informacji zawartych w niniejszej publikacji. W szczególności nie uwzględnia się roszczeń prawnych w odniesieniu do leków i substancji chemicznych znajdujących się obecnie w fazie badań klinicznych.

Gdańsk 2013

ISBN 978–83–7599–593–0 (całość)
ISBN 978–83–7599–596–1 (tom II)

Autorzy

Prof. dr hab. n. med. Anna Balcerska

Gdański Uniwersytet Medyczny

Prof. dr hab. n. med. Walentyna Balwier

Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie

Dr hab. n. med. Marek Bębenek

Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu

Prof. dr hab. n. med. Mariusz Bidziński

Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach

Dr n. med. Ewa Bień

Gdański Uniwersytet Medyczny

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Biernat

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr hab. n. med. Barbara Bobek-Billewicz

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach

Prof. dr hab. n. med. Wiesław Bonicki

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Borówka

Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Jan Bręborowicz

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Bujko

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med., prof. CMUJ Piotr L. Chłosta

Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Demkow

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Joanna Didkowska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Elżbieta Drożyńska

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr n. med. Renata Duchnowska

Wojskowy Instytut Medyczny w Warszawie

Dr hab. n. med., prof. nadzw. Jadwiga Dwilewicz-Trojaczek

Warszawski Uniwersytet Medyczny

Dr hab. n. med. Rafał Dziadziuszko

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr Sławomir Falkowski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Agnieszka Fijołek-Warszewska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Jacek Fijuth

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr n. med. Krzysztof Gawrychowski

Szpital MEDICOVER w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Sebastian Giebel

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach

Dr Iwona Głogowska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Golusiński

Wielkopolskie Centrum Onkologii w Poznaniu

Dr hab. n. med. Ewa Gorczyńska

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr hab. n. med. Joanna Góra-Tybor

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Prof. dr hab. n. med. Urszula Grzesiakowska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Zuzanna Guzel

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Daria Handkiewicz-Junak

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Herman

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie

Prof. dr hab. n. med. Roman Herman

Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr hab. n. med. Krzysztof Jamroziak

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr n. med. Jerzy Jarosz

Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN w Warszawie

Hospicjum Onkologiczne w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Barbara Jarzab

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach

Dr n. med. Michał Jarzab

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach

Prof. dr hab. n. med. Jacek Jassem

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr n. med. Janusz Jaszczyński

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie

Prof. dr hab. n. med. Arkadiusz Jeziorski

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr hab. n. med., prof. nadzw. Przemysław Juszczynski

Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie

Dr Zbigniew Kaczmarek

NZOZ Zespół Opieki Domowej PTOP we Włocławku

Dr n. med. Ewa Kalinka-Warzocha

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. M. Kopernika w Łodzi

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Kałwak

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr Aleksandra Kapała

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Kawecki

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Bernarda Kazanowska

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr hab. n. med. Stanisław Kłęk

Szpital Specjalistyczny im. Stanleya Dudricka w Skawinie

Prof. dr hab. n. med. Jan Kornafel

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Prof. dr hab. n. med. Jerzy R. Kowalczyk

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Dr n. med. Dariusz M. Kowalski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Romuald Krajewski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr Irena Kruczyk

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Maciej Krzakowski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Krzysztof Krzemieniecki

Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr n. med. Elżbieta Latos-Grażyńska

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr hab. n. med., prof. nadzw. Ewa Lech-Marańda

Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Lewandowski

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Dr hab. n. med. Maria Litwiniuk

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Wielkopolskie Centrum Onkologii w Poznaniu

Dr n. med. Grzegorz Luboiński

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Aleksandra Łacko

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Mazurkiewicz

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Dr n. med. Krzysztof Mądry

Warszawski Uniwersytet Medyczny

Dr n. med. Radosław Mądry

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Dr n. med. Janusz Meder

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr Małgorzata Misiak

Hospicjum Onkologiczne w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Anna Nasierowska-Guttmejer

Centralny Szpital Kliniczny MSW w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Sergiusz Nawrocki

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Dr hab. n. med., prof. nadzw. Zbigniew I. Nowecki

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Włodzimierz Olszewski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. med. Wojciech Olszewski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz Orłowski

Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie

Dr Jakub Pałucki

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Polkowski

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Dr n. med. Katarzyna Połczyńska

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr hab. n. med., prof. UM Piotr Potemski

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr hab. n. med., prof. nadzw. Monika Prochorec-Sobieszek

Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Prokurat

Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie

Prof. dr hab. n. med. Konrad Ptaszyński

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Jarosław Reguła

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz Robak

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr hab. n. med. Andrzej Roszak

Wielkopolskie Centrum Onkologii w Poznaniu

Dr n. med. Maryna Rubach

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Lidia Rudnicka

Centralny Szpital Kliniczny MSW w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Piotr Rutkowski

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie

Prof. dr hab. n. med. Witold Rzyman

Gdański Uniwersytet Medyczny

Prof. dr hab. n. med. Krystyna Sawicz-Birkowska

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr n. med. Elżbieta Senkus-Konefka

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr n. med. Malwina Smorzewska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Małgorzata Sokołowska-Wojdyło

Gdański Uniwersytet Medyczny

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Stelmach

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie

Dr n. med. Andrzej Szafrąński

Instytut Matki i Dziecka w Warszawie

Dr Małgorzata Szurgot

Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Krakowie

Dr n. med. Tomasz Świtaj

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Małgorzata Tacikowska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr n. fiz. Hanna Tchórzewska

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Trojanowski

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Dr n. med. Marek Ussowicz

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Prof. dr hab. n. med. Krystyna de Walden-Galuszko

Wojewódzkie Centrum Onkologii w Gdańsku

Prof. dr hab. n. med. Jan Walewski

Centrum Onkologii — Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Warzocha

Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie

Centrum Onkologii — Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Dr hab. n. med. Marzena Wełnicka-Jaśkiewicz

Gdański Uniwersytet Medyczny

Dr n. med. Jadwiga Węclawek-Tompol

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr hab. n. med. Agnieszka Wierzbowska

Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Dr n. med. Roman Wikłacz

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Jerzy Windyga

Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Woźniak

Dr hab. n. med. Grażyna Wróbel

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Wróbel

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

Dr hab. n. med. Lucjan S. Wyrwicz

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Prof. dr hab. n. med. Piotr J. Wysocki

Wielkopolskie Centrum Onkologii w Poznaniu

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Dr n. med. Wojciech Wysocki

Centrum Onkologii — Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie

Dr hab. n. med. Jan Maciej Zaucha

Gdyńskie Centrum Onkologii, Szpital Morski w Gdyni

Dr hab. n. med. Renata Zaucha

Gdański Uniwersytet Medyczny

Prof. dr hab. n. med. Wojciech Zegarski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Centrum Onkologii w Bydgoszczy

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów

- AA — niedokrwistość aplastyczna
(*anemia aplastica*)
- AA — glejak anaplastyczny
(*anaplastic astrocytoma*)
- ACD — niedokrwistość chorób przewlekłych
(*anemia of chronic disorders*)
- aCML — atypowa przewlekła białaczka szpikowa
(*atypical chronic myeloid leukemia*)
- ACP — Amerykańskie Towarzystwo Patologii
(*American College of Pathology*)
- ACR — Amerykańskie Towarzystwo Radiologii
(*American College of Radiology*)
- ACTH — hormon adrenokortykotropowy
(*adrenocorticotropic hormone*)
- ADCC — cytotosycyzność komórkowa zależna od przeciwciał
(*antibody-dependent cell-mediated cytotoxicity*)
- ADT — zmniejszenie stężenia T w surowicy
(*androgen deprivation therapy*)
- AECTCL — pierwotny agresywny skórny chłoniak epidermotropowy z cytotoksycznych komórek T CD8+
(*primary cutaneous CD8-positive aggressive epidermotropic cytotoxic T-cell lymphoma*)
- AFAP — zespół gruczolakowatej polipowatości rodzinnej z opóźnioną ekspresją
(*attenuated familial adenomatous polyposis*)
- AFP — alfa-fetoproteina
(*alpha-fetoprotein*)
- AIDS — zespół nabytego niedoboru odporności
(*acquired immunodeficiency syndrome*)
- AIHA — niedokrwistość autoimmunohemolityczna
(*autoimmune hemolytic anemia*)
- AITL — chłoniak z komórek T angioimmunoblastyczny
(*angioimmunoblastic T-cell lymphoma*)
- AJCC — Amerykańskie Towarzystwo do Walki z Rakiem
(*American Joint Committee on Cancer*)
- ALCL — chłoniak z dużych komórek anaplastyczny
(*anaplastic large cell lymphoma*)
- ALIP — nieprawidłowe rozmieszczenie komórek prekursorowych
(*abnormal localized immature precursors*)
- ALK — kinaza chłoniaka anaplastycznego
(*anaplastic lymphoma kinase*)
- ALK+ LBCL — chłoniak z dużych komórek B, ALK+
(*ALK-positive large B-cell lymphoma*)
- ALL — ostra białaczka limfoblastyczna
(*acute lymphoblastic leukemia*)
- allo-HSCT — allogeniczne przeszczepienie krwiotwórczych komórek macierzystych
(*allogeneic hematopoietic stem cell transplantation*)
- AML — ostra białaczka szpikowa
(*acute myeloid leukemia*)
- ANKL — agresywna białaczka z komórek NK
(*aggressive NK-cell leukemia*)
- APCR — wrodzona oporność na aktywowane białko C
(*activated protein C resistance*)
- APL — ostra białaczka promielocytowa
(*acute promyelocytic leukemia*)
- APTT — aktywowany czas częściowy tromboplastyny
(*activated partial thromboplastin time*)
- AR — receptor androgenowy
(*androgen receptor*)
- ARDS — ostra niewydolność oddechowa
(*acute respiratory distress syndrome*)
- ASAP — nietypowa proliferacja drobnogruczółowa
(*atypical small acinar proliferation*)
- ASCO — Amerykańskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej
(*American Society of Clinical Oncology*)
- ASM — agresywna układowa mastocytoza
(*aggressive systemic mastocytosis*)
- ASTRO — Amerykańskie Towarzystwo Radioterapii i Onkologii
(*American Society of Therapeutic Radiology and Oncology*)
- ATLL — białaczka/chłoniak dorosłych z komórek T
(*adult T-cell leukemia/lymphoma*)
- ATRA — tretynoina
- auto-HSCT — autologiczne przeszczepienie krwiotwórczych komórek macierzystych
(*autologous hematopoietic stem cell transplantation*)
- BAC — biopsja aspiracyjna cienkoigłowa

- B-ALL/LBL — ostra białaczka/chłoniak limfoblastyczny z komórek B
(*B lymphoblastic leukemia/lymphoma*)
- BCLU, DLBCL/BL — chłoniak z komórek B, nieklasyfikowalny, z cechami pośrednimi pomiędzy chłoniakiem rozlanym z dużych komórek B a chłoniakiem Burkitta
(*B-cell lymphoma, unclassifiable, with features intermediate between diffuse large B-cell lymphoma and Burkitt lymphoma*)
- BCLU, DLBCL/CHL — chłoniak z komórek B, nieklasyfikowany, z cechami pośrednimi pomiędzy chłoniakiem rozlanym z dużych komórek B a klasycznym chłoniakiem Hodgkina
(*B-cell lymphoma, unclassifiable, with features intermediate between diffuse large B-cell lymphoma and classical Hodgkin lymphoma*)
- BCT — leczenie z zachowaniem piersi
(*breast conserving treatment*)
- beta-hCG — podjednostka beta ludzkiej gonadotropiny kosmówkowej
(*beta human chorionic gonadotropin*)
- BIRADS — *Breast Imaging Reporting and Data System*
- BL — chłoniak Burkitta
(*Burkitt lymphoma*)
- BMD — gęstość mineralna kości
(*bone mineral density*)
- B-NHL — B-komórkowy chłoniak nie-Hodgkina
(*non-Hodgkin lymphoma B-cell*)
- BNL — *British National Lymphoma*
- BP — kryza blastyczna
(*blastic phase*)
- B-PLL — białaczka prolimfocytowa z komórek B
(*B-cell prolymphocytic leukemia*)
- CA-125 — antygen raka typu 125
(*cancer antigen 125*)
- CAB/MAB — całkowita/maksymalna blokada androgenowa
(*complete/maximal androgen blockade*)
- C-ALCL — pierwotny skórny chłoniak z dużych komórek anaplastyczny
(*primary cutaneous anaplastic large cell lymphoma*)
- CASC — zespół wyniszczenia nowotworowego z towarzyszącym osłabieniem i jadłowstrętem
(*cancer anorexia-cahexia syndrome*)
- CBCL — skórny chłoniak B-komórkowy
(*cutaneous B-cell lymphoma*)
- CCI — indeks chorób towarzyszących Charlsona
(*Charlson Comorbidity Index*)
- CEA — antygen karcinoembrionalny
(*carcinoembryonic antigen*)
- CEL — przewlekła białaczka eozynofilowa
(*chronic eosinophilic leukemia*)
- CEL NOS — przewlekła białaczka eozynofilowa bliżej nieokreślona
(*chronic eosinophilic leukemia, not otherwise specified*)
- cHL — klasyczny chłoniak Hodgkina
(*classical Hodgkin lymphoma*)
- CHR — całkowita remisja hematologiczna
(*complete hematologic response*)
- CIRS — *Cumulative Illness Rating Scale*
- CLL — przewlekła białaczka limfocytowa
(*chronic lymphocytic leukemia*)
- CLPD-NK — przewlekła choroba limfoproliferacyjna z komórek NK
(*chronic lymphoproliferative disorder of NK cells*)
- CM — mastocytoza skóry
(*cutaneous mastocytosis*)
- CML — przewlekła białaczka szpikowa
(*chronic myelogenous leukemia*)
- CMML — przewlekła białaczka mielomonocytoza
(*chronic myelomonocytic leukemia*)
- CMV — wirus cytomegalii
(*Cytomegalovirus*)
- CND — usunięcie wszystkich grup węzłów chłonnych szyi
(*comprehensive neck dissection*)
- CNL — przewlekła białaczka neutrofilowa
(*chronic neutrophilic leukemia*)
- CR — odpowiedź całkowita
(*complete response*)
- CRAB — tzw. objawy CRAB szpiczaka plazmocytozowego
(*calcium, renal insufficiency, anemia, bones*)
- CRTX — chemioradioterapia
(*chemoradiotherapy*)
- CS — stopień zaawansowania klinicznego
(*clinical stage*)
- CTCL — skórny chłoniak T-komórkowy
(*cutaneous T-cell lymphoma*)
- CTH — chemioterapia
- DCIS — przewodowy rak *in situ*
(*ductal carcinoma in situ*)

- DES — rozproszony układ endokrynnny
(*diffuse endocrine system*)
- DFS — przeżycie wolne od choroby
(*disease-free survival*)
- DHT — dyhydrotestosteron
(*dihydrotestosteron*)
- DIC — zespół rozlanego wykrzepiania wewnątrznaczyniowego
(*disseminated intravascular coagulation*)
- DIN — przewodowa neoplazja wewnątrz nabłonkowa
(*ductal intraepithelial neoplasia*)
- DLBCL — chłoniak rozlany z dużych komórek B
(*diffuse large B-cell lymphoma*)
- DLBCL, CNS — pierwotny chłoniak rozlany z dużych komórek ośrodkowego układu nerwowego
(*primary DLBCL of the central nervous system*)
- DLI — infuzja limfocytów dawcy
(*donor lymphocyte infusion*)
- DRE — badanie palcem przez odbytnicę
(*digital rectal examination*)
- DRP — drobnokomórkowy rak płuca
- DVT — zakrzepica żył głębokich
(*deep venous thrombosis*)
- DWI — obrazowanie dyfuzyjne magnetycznego rezonansu
(*diffusion weighted imaging*)
- EATL — chłoniak z komórek T związany z enteropatią
(*enteropathy-associated T-cell lymphoma*)
- EBMT — *European Group for Blood and Marrow Transplantation*
- EBNA — przeciwciała IgG przeciw jądrowemu antygenowi EBV
(*Epstein-Barr nuclear antigen*)
- EBRT — napromienianie wiązką zewnętrzną
(*external-beam radiotherapy*)
- EBUS — ultrasonografia przezoskrzelowa
(*endobronchial ultrasonography*)
- EBV — wirus Epstein-Barr
(*Epstein-Barr virus*)
- ECOG — *Eastern Cooperative Study Group*
- ECP — fotofereza pozaustrojowa
(*extracorporeal photopheresis*)
- ED — stadium choroby rozległej
(*extensive disease*)
- EDTA — *ethylenediaminetetraacetic acid*
- EEG — elektroencefalografia
(*electroencephalography*)
- EFS — przeżycie wolne od zdarzeń
(*event-free survival*)
- EGF — naskórkowy czynnik wzrostu
(*epidermal growth factor*)
- EGFR — receptor naskórkowego czynnika wzrostu
(*epidermal growth factor receptor*)
- EICNHL — Europejska Grupa ds. Leczenia Nieziarniczych Chłoniaków u Dzieci
(*European Intergroup Cooperation on Childhood non-Hodgkin Lymphoma*)
- ELN — *European LeukemiaNet*
- ELND — wybiórcze usunięcie węzłów chłonnych
(*elective lymph node dissection*)
- EMCLN — *European MCL Network*
- ENKTCL — pozawęzłowy chłoniak z komórek NK/T typu nosowego
(*extranodal NK/T-cell lymphoma, nasal type*)
- EORTC — Europejska Organizacja Badań i Leczenia Raka
(*European Organization for Research and Treatment of Cancer*)
- ER — receptor estrogenowy
(*estrogen receptor*)
- ES — mięsak Ewinga
(*Ewings sarcoma*)
- ESPEN — Europejskie Towarzystwo Żywienia Klinicznego i Metabolizmu
(*European Society for Clinical Nutrition and Metabolism*)
- ET — nadpłytkowość samoistna
(*essential thrombocythemia*)
- EUS — ultrasonografia endoskopowa
(*endoscopic ultrasonography*)
- EUSOMA — Europejskie Towarzystwo Specjalistów Raka Piersi
(*European Society of Breast Cancer Specialists*)
- EWOG-MDS — *European Working Group on MDS in Childhood*
- EXPeRT — *European Cooperative Study group for Paediatric Rare Tumours*
- FA — fosfataza alkaliczna
- FAB — klasyfikacja FAB
(*French-American-British classification*)
- FAG — fosfataza alkaliczna granulocytów
- FAP — zespół gruczolakowatej polipowatości rodzinnej
(*familial adenomatous polyposis*)

FCC — rodzinie występujący rak jelita grubego (<i>familial colorectal cancer</i>)	GM-CSF — czynnik stymulujący tworzenie kolonii granulocytów i makrofagów (<i>granulocyte-macrophage colony stimulating factor</i>)
FC MRD — minimalna choroba resztkowa badana metodą cytometrii przepływową (<i>flow cytometry minimal residual disease</i>)	GMPs — komórka progenitorowa granulocytów i makrofagów (<i>granulocyte-macrophage progenitors</i>)
FDC — komórki dendrytyczne grudek chłonnych (<i>follicular dendritic cell</i>)	GTD — ciążowa choroba trofoblastyczna (<i>gestational trophoblastic disease</i>)
18FDG-PET — badanie pozytonowej tomografii emisyjnej ze znakowaniem fluorodeoksyglukozą (<i>18-fluorodeoxyglucose-positron emission tomography</i>)	GTV — obszar uwidocznionego guza nowotworowego (<i>gross tumour volume</i>)
FIGO — Międzynarodowa Federacja Położników i Ginekologów (<i>International Federation of Gynecology and Obstetrics</i>)	GvH — przeszczep przeciwko gospodarzowi (<i>graft-versus-host</i>)
FISH — badanie fluoroscencyjnej hybrydyzacji <i>in situ</i> (<i>fluorescence in situ hybridization</i>)	GvHD — choroba „przeszczepu przeciwko gospodarzowi” (<i>graft versus host disease</i>)
FL — chłoniak grudkowy (<i>follicular lymphoma</i>)	GvL — przeszczep przeciwko chłoniakowi / białaczce (<i>graft versus lymphoma/leukemia</i>)
FLIPI — Międzynarodowy Indeks Progностyczny Chłoniaka Grudkowego (<i>Follicular Lymphoma International Prognostic Index</i>)	GvM — przeszczep przeciwko szpiczakowi (<i>graft versus myeloma</i>)
FSH — hormon folikulotropowy (<i>folliculotropic hormone</i>)	HBcAg — antygen rdzeniowy wirusa HBV (<i>hepatitis B core antigen</i>)
FUO — gorączka nieznanego pochodzenia (<i>febrile of unknown origin</i>)	HBI — radioterapia połowy ciała (<i>hemi-body irradiation</i>)
G — stopień histologicznego zróżnicowania (<i>grade</i>)	HBsAg — antygen powierzchniowy wirusa HBV (<i>hepatitis B surface antigen</i>)
GBM — glejak wielopostaciowy (<i>glioblastoma multiforme</i>)	HBV — wirus zapalenia wątroby typu B (<i>hepatitis B virus</i>)
GC — ośrodek rozmnażania (<i>germinal center</i>)	HCG — ludzka gonadotropina kosmówkowa (<i>human chorionic gonadotropin</i>)
GCB — komórka B ośrodków rozmnażania (<i>germinal center B-cell</i>)	HCL — białaczka włochatokomórkowa (<i>hairy cell leukemia</i>)
G-CSF — czynnik stymulujący tworzenie kolonii granulocytów (<i>granulocyte-colony stimulating factor</i>)	HCL-v — wariant białaczki włochatokomórkowej (<i>hairy cell leukemia-variant</i>)
GCT — nowotwory z komórek rozrodczych (<i>germ-cell tumours</i>)	Hct — hematokryt
GEP-NEN — żołądkowo-jelitowo-trzustkowe guzy neuroendokrynne (<i>gastroenteropancreatic neuroendocrine neoplasms</i>)	HCT-CI — <i>Hematopoietic Cell Transplantation-Comorbidity Index</i>
GFR — współczynnik przesączania kłębuszkowego (<i>glomerular filtration rate</i>)	HCV — wirus zapalenia wątroby typu C (<i>hepatitis C virus</i>)
GGTP — gamma-glutamylotranspeptydaza (<i>gamma-glutamyl-transpeptidase</i>)	HDACi — inhibitor deacetyazy histonowej (<i>histone deacetylase inhibitor</i>)
GIST — nowotwór podścieliska układu pokarmowego (<i>gastrointestinal stromal tumour</i>)	HDR — wysoka moc dawki (<i>high-dose rate</i>)
	HER2 — ludzki receptor naskórkowego czynnika wzrostu typu 2 (<i>human epidermal growth factor receptor type 2</i>)
	HES — zespół hipereozynofilowy (<i>hypereosynophilic syndrome</i>)

HGPIN — nowotworzenie śródnabłonkowe dużego stopnia
(*high grade prostatic intraepithelial neoplasia*)

HIPEC — dootrzewnowa chemioterapia w warunkach hipertermii
(*hyperthermic intraperitoneal chemotherapy*)

HIV — ludzki wirus upośledzenia odporności
(*human immunodeficiency virus*)

HL — chłoniak Hodgkina
(*Hodgkin lymphoma*)

HLA — ludzki antygen leukocytarny
(*human leukocyte antigen*)

HNPCC — dziedziczny rak jelita grubego niezwiązany z polipowatością
(*hereditary nonpolyposis colon cancer*)

HNSCC — rak płaskonabłonkowy głowy i szyi
(*head and neck squamous cell carcinoma*)

HPF — pole w dużym powiększeniu
(*high-power field*)

HPV — wirus brodawczaka ludzkiego
(*human papilloma virus*)

HRQoL — jakość życia zależna od zdrowia
(*health-related quality of life*)

HRS — komórki Hodgkina i Reed-Sternberga

HSC — krwiotwórcza komórka macierzysta
(*hematopoietic stem cell*)

HSCT — przeszczepienie krwiotwórczych komórek macierzystych
(*hematopoietic stem cell transplantation*)

HSTL — chłoniak z komórek T wątrobowo-śledzionowy
(*hepatosplenic T-cell lymphoma*)

HTH — hormonoterapia

HTLV-1 — wirus HTLV-1
(*human T-cell leukemia/lymphoma virus type 1*)

IA — inhibitor aromatazy

IAB — przerywana blokada androgenowa
(*intermittent androgen blockade*)

IBC — inwazyjny rak pęcherza moczowego
(*invasive bladder carcinoma*)

IDCS — mięsak z komórek dendrytycznych palczastych
(*interdigitating dendritic cell sarcoma*)

IDCT — nieokreślony nowotwór z komórek dendrytycznych
(*indeterminate dendritic cell tumor*)

IDS — cytoredukcyjna operacja odroczonej
(*interval debulking surgery*)

IDSA — Amerykańskie Towarzystwo Chorób Zakaźnych
(*Infectious Diseases Society of America*)

IFN α -2b — interferon α -2b

IF-RT — radioterapia okolic pierwotnie zajętych
(*involved-field radiotherapy*)

IGRT — radioterapia kierowana obrazem
(*image guided RT*)

IHC — immunohistochemia

IMFS — zapalny mięsak miofibroblastyczny
(*inflammatory myofibroblastic sarcoma*)

IMFT — zapalny guz miofibroblastyczny
(*inflammatory myofibroblastic tumor*)

IMRT — napromienianie z modulacją intensywności dawki
(*intensity-modulated radiotherapy*)

INR — międzynarodowy współczynnik znormalizowany
(*international normalized ratio*)

INRGSS — Międzynarodowa Ocena Grup Ryzyka
(*International Neuroblastoma Risk Group Staging System*)

INSS — Międzynarodowa Klasyfikacja Oceny Stopnia Zaawansowania Neuroblastoma
(*International Neuroblastoma Staging System*)

i.p. — dootrzewnowy(a)

IPI — Międzynarodowy Indeks Progностyczny
(*International Prognostic Index*)

IPS — Międzynarodowy Wskaźnik Progностyczny
(*International Prognostic Score*)

IPSID — choroba immunoproliferacyjna jelita cienkiego
(*immunoproliferative small intestine disease*)

IPSSWM — Międzynarodowy Indeks Progностyczny dla makroglobulinemii Waldenströma
(*International Prognostic Staging System for Waldenström's Makroglobulinemia*)

ISCL — *International Society for Cutaneous Lymphoma*

ISM — indolentna układowa mastocytoza
(*indolent systemic mastocytosis*)

IVLBCL — wewnątrznaczyniowy chłoniak z dużych komórek B
(*intravascular large B-cell lymphoma*)

IWCLL — *International Workshop on Chronic Lymphocytic Leukemia*

- IWG — *International Working Group*
 IWG-MRT — *International Working Group for Myeloproliferative Neoplasms Research and Treatment*
 JMML — postać młodzieńcza białaczki mielomonocytovej
(juvenile myelomonocytic leukemia)
 JXG — rozsiany młodzieńczy żółtakoziarniak
(disseminated juvenile xanthogranuloma)
 kkc — koncentrat krwinek czerwonych
 kkp — koncentrat krwinek płytkowych
 KT — komputerowa tomografia
 LAK — komórki cytotoksyczne aktywowane przez limfokiny
(lymphokine-activated killer cells)
 LBCL — chłoniak z dużych komórek B
(large B-cell lymphoma)
 LBCL-HHV8 MCD — chłoniak z dużych komórek B powstały w przebiegu wielośrodkowej choroby Castlemana związanej z infekcją HHV8
(large B-cell lymphoma arising in HHV8-associated multicentric Castleman disease)
 LBL — chłoniak limfoblastyczny
(lymphoblastic lymphoma)
 LCH — histiocytoza z komórek Langerhansa
(Langerhans cell histiocytosis)
 LCIS — zrazikowy rak *in situ*
(lobular carcinoma in situ)
 LCS — mięsak z komórek Langerhansa
(Langerhans cell sarcoma)
 LD — stadium choroby ograniczonej
(limited disease)
 LDH — dehydrogenaza mleczanowa
(lactate dehydrogenase)
 LDHL — postać chłoniaka Hodgkina uboga w limfocyty
(lymphocyte-depleted HL)
 LDR — niska moc dawki
(low-dose rate)
 LH — hormon luteotropowy
(luteotropic hormone)
 LHRH — hormon uwalniający luteotropinę
(luteotropin-releasing hormone)
 LIN — zrazikowa neoplazja wewnątrz nabłonkowa
(lobular intraepithelial neoplasia)
 LMWH — heparyna drobnocząsteczkowa
(low-molecular-weight heparin)
 LND — wycięcie węzłów chłonnych
(lymph node dissection)
 LPL — chłoniak limfoplazmocytovej
(lymphoplasmacytic lymphoma)
 LR-cHL — klasyczna postać chłoniaka Hodgkina bogata w limfocyty
(lymphocyte-rich classical Hodgkin lymphoma)
 LRHL — postać chłoniaka Hodgkina bogata w limfocyty
(lymphocyte-rich Hodgkin lymphoma)
 LSC — białaczkowa komórka macierzysta pnia
(leukemia stem cell)
 M — przerzut
(metastasis)
 MAB — maksymalna blokada androgenowa
(maximal androgen blockade)
 MALT — *mucosa-associated lymphoid tissue*
 MAPK — *mitogen-activated protein kinases*
 MASCC — Międzynarodowe Stowarzyszenie Leczenia Wspomagającego Nowotworów
(Multinational Association for Supportive Care in Cancer)
 MBL — monoklonalna limfocytoza B-komórkowa
(monoclonal B-cell lymphocytosis)
 MCHL — postać mieszanokomórkowa chłoniaka Hodgkina
(mixed cellularity HL)
 MCL — białaczka z komórek tucznych
(mast cell leukemia)
 MCL — chłoniak z komórek płaszczka
(mantle cell lymphoma)
 MCS — mięsak z komórek tucznych
(mast cell sarcoma)
 M-CSF — czynnik stymulujący tworzenie kolonii makrofagów
(macrophage colony stimulating factor)
 MDS — zespół mielodysplastyczny
(myelodysplastic syndrome)
 MDS/MPN — nowotwór mielodysplastyczny /mieloproliferacyjny
(myelodysplastic/myeloproliferative neoplasms)
 MDS/MPN U — nieklasyfikowalny nowotwór mielodysplastyczny/mieloproliferacyjny
(myelodysplastic/myeloproliferative neoplasm, unclassifiable)
 MDS-U — nieklasyfikowalny zespół mielodysplastyczny
(myelodysplastic syndrome, unclassifiable)

- MEN — zespół gruczolakowatości wewnątrzwydzielniczej
(*multiple endocrine neoplasia*)
- MEPs — komórka progenitorowa megakariocytów i erytrocytów
(*megakaryocyte-erythroid progenitors*)
- MesCS — *chondrosarcoma mesenchymales*
- MF — mielofibroza
(*myelofibrosis*)
- MF — ziarniak grzybiasty
(*mycosis fungoides*)
- MGUS — monoklonalna gammapatia o nieustalonym znaczeniu
(*monoclonal gammopathy of undetermined significance*)
- MIbG — metajodobenzylguanidyna
- MIPI — wskaźnik rokowniczy dla chorych na MCL
(*Mantle Cell Lymphoma International Prognostic Index*)
- MLL — białaczka o mieszanym fenotypie
(*mixed-lineage leukemia*)
- MLPA — multipleksowa amplifikacja połączonych działaniem ligazy sond molekularnych
(*multiplex ligation-dependent probe amplification*)
- MM — czerniak
(*malignant melanoma*)
- MMG — mammografia
(*mammography*)
- MMM — *mesenchymoma malignum*
- MPAL — ostra białaczka o mieszanym fenotypie
(*mixed phenotype acute leukemia*)
- MPCM — *maculopapular cutaneous mastocytosis*
- MPN — nowotwór mieloproliferacyjny
(*myeloproliferative neoplasm*)
- MPNST — złośliwy obwodowy guz osłonek nerwowych
(*malignant peripheral nerve sheath tumor*)
- MPNT — złośliwy obwodowy guz neuroektodermalny
(*malignant peripheral neuroectodermal tumor*)
- MPN U — nieklasyfikowalny nowotwór mieloproliferacyjny
(*myeloproliferative neoplasm, unclassifiable*)
- MPO — mieloperoksydaza
(*myeloperoxidase*)
- MPPs — wielopotencjalne komórki progenitorowe
(*multipotent progenitors*)
- MPV — średnia objętość płytek krwi
(*mean platelet volume*)
- MR — magnetyczny rezonans
- MRD — minimalna choroba resztkowa
(*minimal residual disease*)
- MRND — zmodyfikowane radykalne wycięcie węzłów chłonnych szyi
(*modified radical neck dissection*)
- MRSA — metycylinooporny szczep gronkowca złocistego
(*methicillin-resistant staphylococcus aureus*)
- MTC — rak rdzeniasty tarczycy
(*medullary thyroid carcinoma*)
- MTM — mięsaki tkanek miękkich
- MTR — współczynnik śródpiersiowo-piersiowy
(*mediastinum-thoracic ratio*)
- MUD — zgodny antygenowo dawca niespokrewniony
- MUGA — angiokardiografia techniką bramkową
(*multiple gated angiography*)
- MyxCS — *chondrosarcoma myxoides*
- MZL — chłoniak strefy brzeżnej
(*marginal zone lymphoma*)
- N — węzeł chłonny
(*node*)
- NACE — estraza chlorooctanu naftolu
(*naphthol AS-D chloroacetate esterase*)
- NBL — nerwiak zarodkowy współczulny
(*neuroblastoma*)
- NCCN — *National Comprehensive Cancer Network*
- NCI — Narodowy Instytut Raka
(*National Cancer Institute*)
- NDRP — niedrobnokomórkowy rak płuca
- NF — nerwiakowłókniakowatość
(*neurofibromatosis*)
- NFS — mięsak neurogeny, nerwowłókniakomięsak
(*neurofibrosarcoma*)
- NFZ — Narodowy Fundusz Zdrowia
- NFκB — czynnik transkrypcyjny NFκB
(*nuclear factor kappa-light-chain-enhancer of activated B cells*)
- NHL — chłoniak nie-Hodgkina, niezziarniczny chłoniak złośliwy
(*non-Hodgkin lymphoma*)

- NLPHL — chłoniak Hodgkina guzkowy z przewagą limfocytów
(*nodular lymphocyte predominant Hodgkin lymphoma*)
- NM — czerniak guzowaty
(*nodular melanoma*)
- NMZL — węzłowy chłoniak strefy brzeżnej
(*nodal marginal zone lymphoma*)
- NOS — bez specjalnych cech histopatologicznych
(*not otherwise specified*)
- NPC — rak nosogardła
(*nasopharyngeal cancer*)
- NPM — nukleofosmina
(*nucleophosmin*)
- NSE — enolaza neurospecyficzna
(*neurospecific enolase*)
- NSHL — chłoniak Hodgkina typu stwardnienia guzkowego
(*nodular sclerosis HL*)
- NR — brak odpowiedzi
(*no response*)
- OM — zespół opsoklonii i mioklonii
(*opsoclonus myoclonus syndrome*)
- OS — całkowite przeżycie
(*overall survival*)
- OS — mięsak kościopochodny
(*osteogenic sarcoma*)
- OUN — ośrodkowy układ nerwowy
- PALG — Polska Grupa ds. Leczenia Białaczek u Dorosłych
(*Polish Adult Leukemia Group*)
- PAP — kwaśna fosfataza sterczowa
(*prostatic acid phosphatase*)
- PAS — barwienie *periodic acid-Schiff*
- PB — krew obwodowa
(*peripheral blood*)
- PCFCL — chłoniak pierwotnie skórny z ośrodków rozmnażania
(*primary cutaneous follicle center lymphoma*)
- PCGD-TCL — pierwotny skórny chłoniak z komórek T $\gamma\delta$
(*primary cutaneous gamma/delta T-cell lymphoma*)
- PCLBCL — pierwotny skórny chłoniak rozlany z dużych komórek B
(*primary cutaneous large B-cell lymphoma*)
- PCM — szpiczak plazmocytowy
(*plasma cell myeloma*)
- PCMZL — pierwotny skórny chłoniak strefy brzeżnej
(*primary cutaneous marginal zone lymphoma*)
- PCR — reakcja łańcuchowej polimerazy
(*polymerase chain reaction*)
- PDGFR — receptor płytkopochodnego czynnika wzrostu
(*platelet-derived growth factor receptor alpha*)
- PDGFRA — receptor płytkopochodnego czynnika wzrostu typu alfa
(*platelet-derived growth factor receptor alpha*)
- PE — zatorowość płucna
(*pulmonary embolism*)
- PEL — pierwotny chłoniak wysiękowy
(*primary effusion lymphoma*)
- PET — pozytonowa tomografia emisyjna
(*positron emission tomography*)
- PET-KT — pozytonowa tomografia emisyjna połączona z komputerową tomografią
(*positron emission tomography-computed tomography*)
- PLL — białaczka prolimfocytowa
(*prolymphocytic leukemia*)
- PLRG — Polska Grupa Badawcza Chłoniaków
(*Polish Lymphoma Research Group*)
- PLT — płytki krwi
(*platelets*)
- PMBL — pierwotny chłoniak śródpiersia (grasicy) z dużych komórek B
(*primary mediastinal (thymic) large B-cell lymphoma*)
- PMF — pierwotna mielofibroza
(*primary myelofibrosis*)
- PML — białaczka promielocytowa
(*promyelocytic leukemia*)
- PNET — prymitywny guz neuroektodermalny
(*peripheral primitive neuroectodermal tumor*)
- PNH — nocna napadowa hemoglobinuria
(*paroxysmal nocturnal hemoglobinuria*)
- PgR — receptor progesteronowy
(*progesterone receptor*)
- POG — *Pediatric Oncology Group*
- PPGGL — Polska Pediatria Grupa Guzów Litych
- PPGLBiCh, PPGLBC — Polska Pediatria Grupa ds. Leczenia Białaczek i Chłoniaków
- PR — badanie przezodbytnicze
(*per rectum*)
- PR — odpowiedź częściowa
(*partial response*)

PRCA — czystoczerwonokrwinkowa aplazja szpiku
(*pure red cell aplasia*)

PSA — antygen specyficzny prostaty
(*prostate specific antigen*)

PTC — rak brodawkowaty
(*papillary thyroid carcinoma*)

PTCL — chłoniak z obwodowych komórek T
(*peripheral T-cell lymphoma*)

PTCL NOS — chłoniak z obwodowych komórek T, bliżej nieokreślony
(*peripheral T-cell lymphoma, not otherwise specified*)

PTH — parathormon

PTLD — potransplantacyjne choroby limfoproliferacyjne
(*post-transplant lymphoproliferative disorders*)

PV — czerwienica prawdziwa
(*polycythemia vera*)

RA — niedokrwistość oporna na leczenie
(*refractory anemia*)

RAEB — niedokrwistość oporna na leczenie z nadmiarem blastów
(*refractory anemia with excess blasts*)

RAEB-T — niedokrwistość oporna na leczenie z nadmiarem blastów w stadium transformacji
(*refractory anemia with excess blasts in transformation*)

RARS — niedokrwistość oporna na leczenie z obecnością pierścieniowatych syderoblastów
(*refractory anemia with ring sideroblasts*)

RARS-T — niedokrwistość oporna na leczenie z obecnością pierścieniowatych syderoblastów i nadpłytkowością
(*refractory anemia with ring sideroblasts associated with marked thrombocytosis*)

RAT — barwnikowy guz neuroektodermalny wieku dziecięcego
(*retina anlage tumor*)

RBC — krwinki czerwone
(*red blood count*)

RCC — cytopenia wieku dziecięcego oporna na leczenie
(*refractory cytopenia of childhood*)

RCMD — cytopenia oporna na leczenie z wieloliniową dysplazją
(*refractory cytopenia with multilineage dysplasia*)

RCMD-RS — cytopenia oporna na leczenie z wieloliniową dysplazją z obecnością pierścieniowatych syderoblastów
(*refractory cytopenia with ring sideroblasts*)

RCTH — radiochemioterapia
(*radiochemotherapy*)

RCUD — cytopenia oporna na leczenie z jednoliniową dysplazją
(*refractory cytopenia with unilineage dysplasia*)

REAL — *Revised European-American Lymphoma*

RFA — ablacja prądem o częstotności radiowej
(*radiofrequency ablation*)

RFS — przeżycie wolne od białaczki
(*recurrence free survival*)

RGK — rak gruczołu krokowego

RIC — zredukowane kondycjonowanie
(*reduced-intensity conditioning*)

RIC-allo-HSCT — allo-HSCT ze zredukowanym kondycjonowaniem
(*reduced-intensity conditioning allo-HSCT*)

RMS — mięsak prążkowanokomórkowy
(*rhabdomyosarcoma*)

RND — radykalne wycięcie węzłów chłonnych szyi
(*radical neck dissection*)

RNK — rak nerkowokomórkowy

RPLND — zaotrzewnowa limfadenektomia
(*retroperitoneal lymph node dissection*)

RPM — rak pęcherza moczowego

RTG — rentgenografia

RTH — radioterapia

SBB — barwienie Sudanem czarnym B
(*Sudan Black B*)

SBC — powierzchowny rak pęcherza moczowego
(*superficial bladder carcinoma*)

SCF — czynnik wzrostu komórek macierzystych
(*stem cell factor*)

SCID — ciężkie upośledzenie czynności układu immunologicznego
(*severe combined immunodeficiency disease*)

SCST — nowotwory z podścieliska sznurów płciowych
(*sex cord stromal tumours*)

SD — choroba stabilna
(*stable disease*)

SEER — *National Cancer Institute for Surveillance, Epidemiology and End Results*

sFLC — wolne łańcuchy lekkie w surowicy
(*serum free light chains*)

SFOP — *Société Française d'Oncologie Pédiatrique*

- SG — mięsak granulocytarny
(*granulocytic sarcoma*)
- SGB — zespół Simsona-Golabi-Behemela: makrostomia, rozszczep podniebienia, wada serca, dodatkowe palce
(*Simson-Golabi-Behemel syndrome*)
- SIB — jednoczasowy dodatek nałożę guza
(*simultaneous integrated boost*)
- SIB-IMRT — symultaniczny boost w radioterapii z modulacją intensywności wiązki
(*simultaneous integrated boost-IMRT*)
- SIOG — Międzynarodowe Towarzystwo Onkologii Geriatrycznej
(*Société Internationale d'Oncologie Gériatrique*)
- SIOPI — Międzynarodowe Towarzystwo Pediatriów i Onkologów
(*Société Internationale d'Oncologie Pédiatrique*)
- SLL — chłoniak z małych limfocytów B
(*small lymphocytic lymphoma*)
- SM — mastocytoza układowa
(*systemic mastocytosis*)
- SM-AHNMD — mastocytoza układowa z towarzyszącą klonalną chorobą hematologiczną wywodzącą się z innej niż komórki tuczne linii komórkowej
(*systemic mastocytosis with associated clonal hematological non-mast-cell lineage disease*)
- SMZL — śledzionowy chłoniak strefy brzeżnej
(*splenic B-cell marginal zone lymphoma*)
- SND — selektywne wycięcie układu chłonnego szyi
(*selective nodal dissection*)
- SPECT — emisyjna tomografia komputerowa pojedynczego fotonu
(*single-photon emission computed tomography*)
- SPTCL — chłoniak z komórek T tkanki podskórnej typu zapalenia tkanki podskórnej
(*subcutaneous panniculitis-like T-cell lymphoma*)
- SRCH — stereotaktyczna radiochirurgia
- SRF — stereotaktyczna radiochirurgia frakcjonowana
- SRS — somatostatynowa scyntygrafia receptorowa
(*somatostatin-receptor scintigraphy*)
- SS — mięsak maziówkowy
(*sarcoma synoviale*)
- SS — zespół Sézary'ego
(*Sézary syndrome*)
- SSM — czerniak szerzący się powierzchownie
(*superficial spreading melanoma*)
- SSM — tłąca się postać mastocytozy
(*smoldering systemic mastocytosis*)
- SWOG — *South-West Oncology Group*
- T — guz
(*tumour*)
- TA-GVHD — „przeszczep przeciw biorcy” w następstwie przetoczenia
(*transfusion-associated graft-versus-host disease*)
- T-ALL/LBL — białaczka/chłoniak limfoblastyczny z komórek T
(*T lymphoblastic leukemia/lymphoma*)
- t-AML — ostra białaczka szpikowa zależna od terapii
(*therapy-related AML*)
- TAUS — ultrasonografia przepowłokowa
(*transabdominal ultrasound*)
- TBI — napromienianie całego ciała
(*total body irradiation*)
- TENS — przezskórna stymulacja elektryczna
(*transcutaneous electrical nerve stimulation*)
- TF — czynnik tkankowy
(*tissue factor*)
- TGFβ — transformujący czynnik wzrostu β
(*transforming growth factor beta*)
- T/HRLBCL — chłoniak z dużych komórek B bogaty w komórki T/histiocyty
(*T-cell/histiocyte-rich large B-cell lymphoma*)
- TILs — limfocyty naciekające guz
(*tumor-infiltrating lymphocytes*)
- T-LGL — białaczka z dużych ziarnistych limfocytów T
(*T-cell large granular lymphocytic leukemia*)
- TLI — napromienianie tkanki limfatycznej
(*total lymphoid irradiation*)
- TLS — zespół rozpadu guza
(*tumor lysis syndrome*)
- t-MDS — zespół mielodysplastyczny zależny od terapii
(*therapy-related myelodysplastic syndrome*)
- t-MDS/MPN — nowotwór mielodysplastyczny/mieloproliferacyjny zależny od terapii
(*therapy-related myelodysplastic/myeloproliferative neoplasm*)

TME — całkowite wycięcie mezorektum (<i>total mesorectal excision</i>)	VEGF — czynnik wzrostu śródbłonna naczyniowego (<i>vascular endothelial growth factor</i>)
TNM — guz/węzeł/przerzut (<i>tumor/node/metastases</i>)	VEGFR — receptor czynnika wzrostu śródbłonna naczyniowego (<i>vascular endothelial growth factor receptor</i>)
T-PLL — T-komórkowa białaczka prolimfocytowa (<i>T-cell prolymphocytic leukemia</i>)	VHL — zespół Hippel-Lindaua (<i>Hippel-Lindau syndrom</i>)
TPN — żywienie pozajelitowe (<i>total parenteral nutrition</i>)	VIP — wazoaktywny peptyd jelitowy (<i>vasoactive intestinal peptide</i>)
TPO — trombopoetyna	VKA — antagonista witaminy K (<i>vitamin K antagonist</i>)
TRALI — ostra poprzetoczeniowa niewydolność oddechowa (<i>transfusion-related acute lung injury</i>)	VNPI — Indeks Van Nuys (<i>The Van Nuys Prognostic Index</i>)
TREP — Program Guzów Rzadkich (<i>Tumori Rari in Etř Pediatrica</i>)	VRE — enterokoki oporne na wankomycynę (<i>vacomycin-resistant enterococci</i>)
TRM — śmiertelność związana z transplantacją (<i>transplant related mortality</i>)	VRS — skala słowna (<i>verbal rating scale</i>)
TRUS — ultrasonografia przezodbytnicza (<i>transrectal ultrasonography</i>)	VTE — żylna choroba zakrzepowo-zatorowa (<i>venous thromboembolism</i>)
TSH — hormon tyreotropowy (<i>thyroid stimulating hormone</i>)	WAGR — zespół WAGR: guz Wilmsa, brak tęczówki, wady narządów płciowych oraz upośledzenie umysłowe (<i>Wilms' tumor, aniridia, genitourinary malformations, retardation</i>)
TTF-1 — tarczycowy czynnik transkrypcyjny typu 1 (<i>thyroid transcription factor type 1</i>)	WBC — liczba krwinek białych (<i>white blood count</i>)
TTP — zakrzepowa plamica małopłytkowa (<i>thrombotic thrombocytopenic purpura</i>)	WHO — Światowa Organizacja Zdrowia (<i>World Health Organization</i>)
TUR — resekcja przezcewkowa (<i>transurethral resection</i>)	WM — makroglobulinemia Waldenströma (<i>Waldenström macroglobulinamia</i>)
TURbt — przezcewkowa resekcja nowotworu pęcherza moczowego (<i>transurethral bladder tumours resection</i>)	WT — guz Wilmsa (<i>Wilm's tumour</i>)
UDS — mięsaki niezróżnicowane (<i>undifferentiated sarcoma</i>)	WT-gene — gen guza Wilmsa (<i>WT-1</i>)
UFH — heparyna niefrakcjonowana (<i>unfractionated heparin</i>)	WW — węzeł wartowniczy
UICC — Międzynarodowa Unia ds. Nowotworów (<i>franc. Union Internationale Contre le Cancer</i>)	XLA — agammaglobulinemia sprzężona z płcią (<i>X-linked agammaglobulinemia</i>)
USG — ultrasonografia	ZES — zespół Zollinger-Ellison (<i>Zollinger-Ellison syndrome</i>)
USG-TV — ultrasonografia przezpochwowa (<i>transvaginal ultrasonography</i>)	ZRT — zróżnicowany rak tarczycy
VAS — skala wzrokowo-analogowa (<i>visual analogue scale</i>)	

Spis treści — tom II

Nowotwory układu krwiotwórczego.....	653
Patogeneza nowotworów układu krwiotwórczego.....	657
Klasyfikacja i kryteria diagnostyczne nowotworów układu krwiotwórczego	670
Przewlekła białaczka szpikowa.....	685
Czerwieńca prawdziwa.....	700
Pierwotna mielofibroza.....	705
Nadpłytkowość samoistna.....	711
Mastocytoza	716
Nowotwory mieloidalne lub limfoidalne z eozynofilią i nieprawidłowościami genów <i>PDGFRA</i> , <i>PDGFRB</i> lub <i>FGFR1</i>	723
Nowotwory mielodysplastyczne/mieloproliferacyjne	731
Zespoły mielodysplastyczne	743
Ostra białaczka szpikowa	753
Nowotwory układu chłonnego.....	769
Patogeneza nowotworów układu chłonnego.....	775
Klasyfikacja i kryteria diagnostyczne nowotworów układu chłonnego	788
Ostre białaczki limfoblastyczne i chłoniaki limfoblastyczne	813
Przewlekła białaczka limfocytowa	823
Chłoniaki strefy brzeżnej	835
Makroglobulinemia Waldenströma/chłoniak limfoplazmocytowy.....	845
Nowotwory z komórek plazmatycznych.....	855
Chłoniak grudkowy.....	878
Chłoniak z komórek płaszczka	889
Chłoniaki rozlane z dużych komórek B	897
Chłoniak Burkitta.....	916
Nowotwory z dojrzałych komórek T i NK	926
Białaczka włośchatokomórkowa i inne rzadsze postacie białaczek limfoidalnych	937
Pierwotne chłoniaki skóry.....	948
Potransplantacyjne choroby limfoproliferacyjne.....	968
Histiocytoza	975
Chłoniak Hodgkina.....	981

O zaleceniach postępowania diagnostyczno-terapeutycznego

Uzyskanie zamierzonych wyników postępowania w każdej specjalności medycznej zależy od wielu czynników. Jednym z ważniejszych jest prawidłowość pod względem wykorzystania metod rozpoznawania i leczenia oraz zgodność z naukowo uzasadnionymi zaleceniami postępowania. Znaczenie wspomnianych czynników jest szczególnie istotne w opiece nad chorymi na nowotwory wobec szybkiego rozwoju możliwości diagnostycznych oraz terapeutycznych.

Wytyczne postępowania umożliwiają prowadzenie prawidłowego postępowania w praktyce klinicznej, ułatwiają prognozowanie potrzeb w zakresie wyposażenia i finansowania oraz zatrudnienia, pozwalają lepiej porównywać wyniki uzyskiwane w różnych ośrodkach, a także mają wartość edukacyjną. Ewolucja możliwości rozpoznawania i leczenia chorych na nowotwory złośliwe jest oczywista, a zmiany dokonują się szybko. Wspomniana sytuacja nakazuje częste podejmowanie aktualizacji wytycznych, które muszą opierać się na wiarygodnych dowodach naukowych. Jednocześnie należy pamiętać o dostosowaniu wytycznych postępowania do rzeczywistych sytuacji klinicznych oraz uwarunkowań społecznych i ekonomicznych. Zalecenia postępowania diagnostyczno-terapeutycznego powinny być zawsze rozpatrywane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, które towarzyszą określonej sytuacji klinicznej. Uzasadnione jest również interpretowanie wytycznych wobec uwarunkowań organizacyjnych i finansowych.

Najważniejszą zasadą podczas tworzenia opracowań o charakterze wytycznych postępowania diagnostyczno-terapeutycznego powinna być świadomość wielospecjalistycznego podejścia w opiece nad chorymi na nowotwory złośliwe. W przypadku każdego nowotworu musi być uwzględnione stanowisko przedstawicieli wszystkich specjalności diagnostycznych oraz specjalistów w dziedzinie każdej z metod leczenia. Wymienione założenie znajduje odbicie w składzie autorskich zespołów wszystkich rozdziałów obecnego opracowania. Redaktorami poszczególnych rozdziałów są zawsze co najmniej dwie Osoby, które reprezentują najważniejsze metody leczenia w odpowiedniej grupie nowotworów.

Poprzednie wydanie opracowania „Zalecenia postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w nowotworach złośliwych” ukazało się w 2011 roku. W ciągu dwóch lat, które minęły od tego czasu, zaszło wiele zmian uzasadniających przygotowanie aktualizacji oraz omówienie nowych zagadnień. Obecne wydanie jest bardziej obszerne i obejmuje również tematy zgłaszane przez Czytelników. Wszystkim Osobom, które przyczyniły się do rozszerzenia zakresu tematycznego opracowania, bardzo dziękujemy.

Opracowanie publikacji było możliwe dzięki współpracy wielu Osób. Serdecznie dziękujemy wszystkim Redaktorom i Autorom za wkład, jaki wnieśli w proces przygotowania poszczególnych rozdziałów. Współpraca z wszystkimi wymienionymi Osobami była dla nas źródłem wielkiej satysfakcji zawodowej.

Dziękujemy wszystkim pracownikom wydawnictwa Via Medica w Gdańsku, których fachowość i możliwości organizacyjne były niezwykle cenne. W szczególności pragniemy podziękować obu Prezesom wydawnictwa — Doktorom Januszowi Popaszkiewiczowi i Łukaszowi Stolarczykowi — oraz zespołowi redakcyjnemu wydawnictwa Via Medica za wielki trud włożony w korektę i prace edytorskie.

Mamy nadzieję, że „Zalecenia postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w nowotworach złośliwych” będą stanowić wartościowe uzupełnienie wiedzy lekarzy, którzy zajmują się rozpoznawaniem i leczeniem chorych na nowotwory.